

B. El què: l'activitat

Docència: graus, màsters, doctorat i formació contínua

L'aprenentatge s'assoleix amb el gaudi de qui ensenya i de qui aprèn, i això requereix essencialment un entorn favorable, amb motivació i reconeixement mutu.

Els objectius rellevants són aquells que són fruit de la participació, el diàleg crític, l'entesa i el consens, la democràcia i la socialització.

Docència és el concepte que utilitzem per expressar la relació entre ensenyament i aprenentatge. Es tracta d'una relació directa, però no per això simple: l'exercici de la docència no és una mera transmissió de coneixement. L'aprenentatge s'assoleix amb el gaudi de qui ensenya i de qui aprèn, i això requereix essencialment un entorn favorable, amb motivació i reconeixement mutu. Si el concepte és, doncs, tan senzill, per què és tan complex d'assolir?

Una resposta fàcil seria atribuir totes les mancances a agents externs: canvis constants de les lleis educatives, situació econòmica desfavorable, desprestigi social, competitivitat desbocada, irrupcions contínues de noves metodologies... Tots aquests aspectes són importants, però no són els únics. Si això fos així, com és possible que algunes institucions educatives aconseguixin èxits rellevants, mentre d'altres es veuen abocades a una espiral d'esgotament?

En els darrers anys, el sistema universitari s'ha adaptat a l'Espai Europeu d'Educació Superior establint una ordenació acadèmica que està sempre qüestionada i subjecta a canvis; els ensenyaments i els ensenyants passen per processos d'avaluació i acreditació externa nacional i internacional que classifiquen i exclouen; els pressupostos públics han minvat i han afectat directament el professorat i el personal d'administració i serveis; i els preus de les matrícules han augmentat, dificultant, fins i tot exclouent, una part de la societat de l'accés a la universitat. Tot això és rellevant i s'ha d'influir en el sistema universitari per denunciar-ho i reivindicar que es capgiri immediatament. Però malgrat tots aquests inconvenients, es pot aconseguir l'èxit?

Aspectes rellevants en la persecució de l'èxit són la motivació i el reconeixement mutu. La motivació l'aconseguim fent que tota la comunitat universitària comparteixi el mateix objectiu. El reconeixement mutu l'aconseguim quan ensenyants i aprenents, comunitat universitària i societat, es valoren, es coneixen i es reconeixen com una peça clau, imprescindible per arribar a l'èxit.

Els objectius es poden imposar de manera improvisada, però esdevenen efímers si no són acceptats per la comunitat. Els objectius rellevants són aquells que són fruit de la participació, el diàleg crític, l'entesa i el consens, la democràcia i la socialització.

I quins són els objectius que ha de consensuar la universitat? Aquells que ens porten a l'èxit en l'aprenentatge: una planificació acadèmica amb una estructura de graus, màsters, doctorat i formació contínua raonada, clara i justa; una correcta aplicació de

les metodologies docents amb rigor, esforç, innovació i compromís envers el coneixement i la capacitat de la professió; i un creixement intel·lectual integral de l'estudiant com a veritable motor d'evolució de la societat.

El reconeixement és una altra peça fonamental. Sense reconeixement, els objectius deixen de ser acceptats, es perd credibilitat i s'arriba de nou a l'esgotament. La universitat ha de reconèixer correctament la tasca de la comunitat universitària i de la societat a qui serveix, amb objectius compartits, comunicació i rendiment de comptes.

I quins reconeixements necessita reforçar la universitat? De nou, aquells que motiven envers els objectius comuns: la qualitat dels estudis presencials i semipresencials, universitaris i interuniversitaris, específics i interdisciplinaris; la bona feina de l'equip de personal docent i investigador i del personal d'administració i serveis, amb autonomia i rendiment de comptes; la tasca que la universitat fa en benefici de la societat i el territori amb participació, comunicació i objectius comuns.

Vist així, la docència esdevé més rica i complexa que la relació unidireccional entre ensenyament i aprenentatge, i es converteix en un ordit de motivacions, objectius i reconeixements que la sustenten.

Propostes concretes

- Defensar l'educació pública i la reducció de taxes universitàries i participar activament en la reestructuració del mapa de títols de grau que ha endegat la Generalitat, amb els centres docents i la participació de la comunitat universitària.
- Evitar la creació de graus de tres anys, sense una necessitat acadèmica diferenciada i contrastada, que puguin ser considerats graus de segona.
- Estudiar la possibilitat d'establir graus oberts amb disciplines afins de manera que l'estudiant disposi de 120 ECTS per orientar la seva formació. Un cop escollit el grau de destí, es convalidarien els crèdits cursats i s'expediria un diploma pels crèdits que no s'hagin pogut reconèixer. Aquests graus són una realitat en sistemes universitaris com el francès o el nord-americà i tenen la bondat de no obligar els joves que tot just ingressen en el món universitari a decidir sense conèixer cap on es volen orientar.
- Mantenir en els centres docents, departaments o instituts els màsters professionalitzadors i de recerca garantint en tot moment el procediment de Verificació, Seguiment, Millora i Acreditació (VSMA) amb els recursos necessaris i les garanties exigides.
- Programar les assignatures de grau, màster i doctorat, amb cost i dins del pla docent de professorat, ja que la programació sense cost comporta una pèrdua de qualitat i pot tenir conseqüències de dubtosa legalitat.
- Afavorir l'oferta semipresencial als graus i màsters de la UdG, com un recurs pedagògic més, amb la voluntat d'arribar a estudiants que estan allunyats de la UdG per qüestions de disponibilitat o distància i com a afavoridor de la formació contínua.
- Facilitar la tutorització de treballs de final de grau, treballs de final de màster i pràctiques externes, tant curriculars com extracurriculars, col·lectius o interdisciplinaris, intra o inter centre docent, per abordar projectes més ambiciosos i que requereixen d'equips de persones.
- Establir procediments de coordinació horitzontal i vertical dels continguts de les assignatures, de planificació de les proves d'avaluació contínua i de revisió i seguiment de les fitxes de les assignatures i la seva adequació als plans d'estudi.

- Establir un mínim de 30 ECTS en una tercera llengua als graus de la UdG per facilitar el reconeixement del nivell B.2 i l'acollida d'estudiants Erasmus, tot garantint la formació del professorat a través del Servei de Llengües Modernes.
- Vetllar perquè existeixi una continuïtat des del grau fins al programa de doctorat per assegurar l'arribada d'estudiants a les línies de recerca de la Universitat.
- Establir dos anys de marge a la programació i desprogramació de màsters oficials per afavorir-ne la consolidació i evitar-ne reduccions puntuals de demanda.
- Promoure que la UdG accedeixi a més convocatòries de màster interuniversitari Erasmus+.
- Fomentar la internacionalització dels màsters i dels programes de doctorat amb dobles titulacions i titulacions conjuntes amb altres universitats, buscant sempre l'excel·lència per a cada àmbit independentment de la territorialitat, i promoure que un conjunt de crèdits puguin ser impartits, quan s'escaigui, per professors visitants finançats per la UdG mateixa.
- Promoure la formació dual de manera que part de la formació es pugui realitzar en una institució externa, preferentment pública, com a complement de la formació tradicional.
- Reconèixer la tasca dels responsables de programes de màster i de doctorat interuniversitari amb conveni, coordinats o no per la UdG, atès que el model interuniversitari fomenta la sostenibilitat dels estudis de postgrau, la relació amb altres universitats i l'arribada d'estudiants a les línies de recerca de la UdG.
- Dotar de més autonomia les comissions de doctorat per valorar si l'investigador reuneix els requisits per ser director o tutor de tesi doctoral, independentment de si disposa de tram viu o de si és un professor associat o vinculat dins del marge que estableix la llei, i millorar els processos de seguiment de tesis doctorals.
- Garantir i premiar la qualitat dels programes de doctorat en base als resultats del procés d'acreditació i impulsar-los per afavorir la captació d'estudiants.
- Actualitzar el document de criteris de planificació docent: racionalitzar el nombre màxim de professors per assignatura i el nombre mínim d'hores que un professor ha de fer per assignatura, per evitar una excessiva fragmentació de l'encàrrec docent, i vetllar pel seu compliment.
- Promoure una normativa d'avaluació que determini quins criteris ha de tenir una prova d'avaluació per ser considerada recuperable o no recuperable, evitant que les proves no recuperables puguin tenir nota mínima que condicioni el poder superar l'assignatura.
- Impulsar de la mà dels professionals que tenim a la Universitat les metodologies docents i innovadores més adequades.

Recerca i transferència del coneixement

La universitat ha d'acompanyar i cuidar els investigadors impulsant la recerca del coneixement i la seva transferència cap als estudiants i la societat.

La universitat ha de ser més activa en posar eines a l'abast dels investigadors perquè puguin accedir més fàcilment a finançament específic.

La recerca és el treball creatiu dut a terme de forma sistemàtica amb l'objectiu d'incrementar el coneixement. Aquest increment de coneixement pot ser a nivell individual, cosa que posa de relleu la importància de l'aprenentatge personal. Però també podem entendre aquest increment a nivell col·lectiu, per exemple quan es fa un nou descobriment, apareix una nova teoria, o s'inventa un nou mètode o tècnica, cosa que contribueix a fer avançar la humanitat. Ambdues dimensions de la recerca són importants i desitjables.

Sigui com sigui, aquest coneixement s'ha de disseminar cap a la societat: cap als estudiants amb una docència de més qualitat i una millor formació dels futurs professionals, cap al sector socioeconòmic amb innovacions que augmentin el valor afegit d'un producte o servei, cap a la societat civil amb una millora del coneixement que ens faci més cultes, i cap als investigadors perquè pugui ser contrastat i alhora transferit a una comunitat més àmplia. Novament, els quatre aspectes de la transferència del coneixement són rellevants.

L'engranatge entre recerca i transferència és la clau de volta d'aquest procés: la recerca, quan es transfereix, es contrasta, es posa en valor, es detecten possibles mancances, i la curiositat realimenta el desig de seguir investigant.

La recerca és imprescindible en un centre universitari públic i és un dels aspectes més fonamentals que ens diferencien respecte de la resta d'institucions educatives d'un país.

A la universitat, la recerca condiona una part important del finançament públic que aporta l'administració, i també del finançament específic, fruit de projectes públics i privats a nivell local, nacional i internacional. La recerca determina la carrera professional del personal docent i investigador, l'obtenció de beques i ajuts per al personal investigador en formació i l'obtenció de beques de col·laboració i ajuts per als estudiants de grau i de màster. Alhora, contribueix directament en el prestigi d'una universitat i en la capacitat d'aquesta de situar-se a nivell nacional i internacional al costat de les millors universitats.

La recerca també té un component social, perquè millora la qualitat de vida dels ciutadans i els fa més crítics, lliures i socialment responsables; millora el teixit socioeconòmic fent-lo més competitiu i sostenible; millora l'atracció d'estudiants nacionals i internacionals i la seva inserció laboral; millora l'accés al capital i al finançament de les institucions... En definitiva, esdevé un veritable motor de dinamització territorial: un país innovador és aquell on el binomi recerca i transferència funciona.

Per tant, la recerca universitària no pot ser una opció, sinó un compromís imprescindible per a la supervivència de la universitat mateixa i necessari per a la societat.

La recerca universitària dinamitza els països i fa que es produeixi una efervescència creativa i d'innovació certament remarcable. El sistema universitari català és capdavanter a nivell espanyol i està en una situació d'igualtat amb molts països europeus de mida i amb recursos molts superiors al nostre. La situació, aparentment, no és crítica. Ara bé, d'un temps ençà apareixen símptomes d'esgotament.

La recerca, com tot, la fan les persones. A la universitat aquestes persones són el personal docent i investigador, amb el suport del personal d'administració i serveis i dels estudiants, especialment de doctorat, però també, en menor mesura, de màster i de grau.

Si la recerca és imprescindible per a la supervivència d'una universitat, com és possible que el personal docent i investigador cada vegada estigui més desmotivats? Com és possible que abandoni la seva tasca investigadora? En bona part la resposta està en les condicions en què s'ha de realitzar aquesta recerca, en l'exigència creixent per accedir al finançament, en la manca d'estabilització que dificulta el relleu generacional, en les dificultats de promoció i en la burocratització de la gestió de la recerca.

El finançament públic de les nostres universitats està molt per sota del percentatge del PIB dedicat a l'ensenyament superior recomanat per la UE. Com a país, ens cal posar en valor la tasca de les universitats, perquè amb un major finançament es possibilitaria una major recerca i una millor transferència. Així doncs, què pot fer la universitat com a institució?

La universitat ha de ser més activa en posar eines a l'abast dels investigadors perquè puguin accedir més fàcilment a finançament específic: ha de promocionar el coneixement i ser proactiva en la cerca de finançament públic i privat; ha de facilitar la justificació del finançament i donar suport a l'investigador en moments d'èxit i de fracàs; i ha d'augmentar la disponibilitat dels investigadors, facilitant la incorporació d'investigadors en formació i la mobilitat nacional i internacional.

La universitat ha d'acompanyar i cuidar els investigadors impulsant la recerca del coneixement i la seva transferència cap als estudiants i la societat. Així, la universitat serà més reconeguda, es reactivarà l'accés al finançament, es milloraran les condicions dels investigadors i s'entrarà en una tendència positiva i de creixement.

Propostes concretes

- Dotar d'un fons d'ajut per a grups de recerca que, havent demostrat una solvència investigadora i una capacitat per a la captació de recursos de forma continuada, estiguin passant per un moment difícil de davallada de finançament, una situació desfavorable o afrontant programes nacionals i europeus excel·lents. Això els ha de permetre adaptar-se i reorientar-se vers els objectius dels programes competitius.
- Dotar d'un fons de contingència per fer front a al·legacions i reintegraments d'auditories de projectes, alliberant els investigadors quan no es demostrï mala praxi.
- Regular amb la normativa escaient l'avançament dels diners de contractes privats signats per poder començar l'activitat, especialment en aquells

contractes que l'empresa demana satisfer la totalitat del pagament un cop s'ha completat la feina.

- Establir, per als grups de recerca, un programa institucional d'incorporació d'investigadors en base a projectes específics.
- Crear la figura del *fellow*, investigador extern de referència internacional vinculat temporalment a un departament o institut de la UdG, perquè col·labori a dinamitzar grups de recerca, codirigir tesis doctorals i pugui formar part de l'equip en projectes de recerca.
- Augmentar el retorn a l'investigador i al grup de recerca dels recursos alliberats de projectes de recerca perquè pugui fer front a despeses no elegibles i a l'execució de polítiques pròpies de recerca.
- Desenvolupar un programa propi d'intensificació de la recerca amb la possibilitat de disposar de fins a un semestre sabàtic amb un contracte programa entre el professor i la Universitat.
- Completar l'inventari dels equipaments i infraestructures de recerca de referència per posar-lo a disposició del sector socioeconòmic i dotar-lo d'un pla de manteniment, que permeti consorciar manteniments, i d'un fons d'inversió adequat.
- Impulsar polítiques que incentivin l'agrupació de grups de recerca i facilitar l'accés a convocatòries més competitives i, especialment, grans projectes com Maria de Maeztu, SGR i Tecnio, entre d'altres.
- Ser molt més proactius en la captació de talent investigador provinent dels programes Ramón y Cajal, Juan de la Cierva o ICREA sènior considerant el cofinançament de la Universitat quan s'escaigui.
- Flexibilitzar la gestió del control horari de la dedicació del personal contractat de projecte.
- Impulsar el suport als investigadors en la captació de finançament europeu, en el foment dels projectes col·laboratius i en facilitar la transferència tecnològica, valorant la possibilitat de contractar una oficina externa, coordinada per la UdG.
- Ajudar els grups de recerca a aconseguir les certificacions nacionals i internacionals necessàries per poder augmentar la seva activitat de transferència i de serveis de més valor afegit a les empreses.
- Difondre la recerca que es fa a la UdG per cercar oportunitats de recerca interdisciplinàries, transversals, que poden quedar ocultes.
- Impulsar polítiques que propiciïn que els grups de recerca puguin comptar amb personal de suport propi, tècnic o administratiu, especialitzat en la redacció de projectes, la captació de recursos, la gestió administrativa i tècnica de projectes i la seva justificació final, així com la divulgació de la recerca.
- Implementar un nou sistema d'avaluació dels grups de recerca en base a un pla estratègic de grup amb un contracte programa, a més del sistema actual basat en els indicadors.
- Revisar els actuals indicadors de recerca i adaptar-los a la realitat global, incorporant la transferència del coneixement i adaptant, si cal, l'avaluació a les característiques diferents dels àmbits humanístic i social, i científic i tecnològic.
- Apostar per un sistema de gestió de la recerca integral que incorpori mòduls de gestió econòmica, gestió de projectes i gestió de recursos humans.

Compromís social

La universitat ha d'incloure el compromís social com una política transversal present en totes les accions que desenvolupa.

La comunitat universitària es caracteritza per vocació de servei públic. Amb humilitat i generositat cal retornar a la comunitat allò que la comunitat ens ha donat.

La tercera missió de la universitat correspon al compromís social. El compromís social inclou la preservació, foment i accés universal al coneixement, la defensa dels valors democràtics que ens caracteritzen com a poble, el desenvolupament humà sostenible i el benestar de la societat. Essent aquests objectius estratègics per a qualsevol país, les universitats no els poden relegar a un segon pla.

No volem entendre el compromís social com una simple transmissió de valors i de coneixement, com si la universitat fos l'única dipositària del saber, sinó com un aprenentatge recíproc que rau en l'establiment de xarxes de col·laboració horitzontal amb la resta d'institucions, perquè amb aliances les accions tenen més impacte i esdevenen més rellevants per la societat.

La Universitat ha d'incloure el compromís social com una política transversal present en totes les accions que desenvolupa. Aquesta acció transversal ha d'anar dirigida a la comunitat universitària, a la societat del nostre territori, com a universitat territorial que som, i més enllà d'aquest, amb programes nacionals i internacionals.

La comunitat universitària es caracteritza per la vocació de servei públic. Amb humilitat i generositat cal retornar a la comunitat allò que la comunitat ens ha donat. Amb un respecte profund per les persones i per la diversitat d'idees, i amb el convenciment que els grans problemes no es poden resoldre amb decisions individuals, sinó col·laborant amb la implicació de tothom.

La UdG pot ser líder i marcar tendència en aspectes com ajudar les persones necessitades, integrar les persones novingudes i universalitzar la cultura, a través de programes de solidaritat, cooperació i voluntariat. També, per exemple, promovent el consum responsable, el comerç just, l'economia sostenible, l'energia renovable, el transport sostenible, etc. Això implica arribar a acords amb institucions, com l'Ajuntament de Girona, per unir els tres campus i el Parc amb un bus llançadora o fer arribar la Girocleta a la Universitat. Implica renegociar les concessions de bar i restauració, perquè encara que sigui una mica més car, tinguem productes de km 0 i de comerç just. Implica desplegar la comptabilitat de costos, com ja han fet la major part de les universitats de l'Estat, perquè tots sapiguem quin cost representa cadascuna de les accions que emprenem i ens conscienciem de la importància d'estalviar. I implica generar coneixement permeable cap a la societat que ens envolta.

La UdG també pot avançar en recerca social, equilibrant les accions globals amb les locals i pensant que la recerca només té sentit si es transfereix cap als estudiants, el sector socioeconòmic i la societat en general. Segur que podem establir aliances més estables amb les administracions locals i territorials per captar finançament i desenvolupar projectes que generin valor afegit al territori. Segur que podem implicar-nos molt més en un aprenentatge integral que tingui present el compromís social i el desenvolupament humà sostenible. Segur que podem posar l'accent en projectes de

voluntariat territorial que ajudin les persones en situació de pobresa i marginació, que viuen soles o que pateixen exclusió social. La universitat i l'educació en general són el major ascensor social; fem, doncs, que aquestes persones tinguin accés a la formació i acollim-les, també, amb projectes de voluntariat i de cooperació local.

A nivell internacional tenim bons exemples de programes de mobilitat i de màsters interuniversitaris Erasmus+ amb països en vies de desenvolupament. La Unió Europea dóna molts recursos en forma de beques perquè aquests estudiants puguin venir a Europa. La UdG, malgrat això, no ha reconegut prou bé aquest tasca ni l'ha prioritzada com a part de la seva política de compromís social. Ens convé socialitzar el coneixement que tenen els professors en aquest aspecte i fer que la UdG sigui sempre present en aquest tipus de convocatòries.

Quant a cooperació i voluntariat, certament no podem abraçar-ho tot, però tampoc no és l'objectiu. Senzillament ens convé ser persistents en uns aspectes determinats on puguem realment contribuir al desenvolupament territorial, sabent que a base de petits grans de sorra s'alcen muntanyes.

Propostes concretes

- Assignar un vicerectorat específic al compromís social i donar-li la importància i el reconeixement que es mereix com a tercera missió de la universitat, així com fomentar-ne el seu desplegament en tots els àmbits.
- Fer costat al país i a la seva gent i fer que la UdG sigui plataforma de diàleg i laboratori d'idees en els moments transcendents que estava vivint Catalunya.
- Impulsar la creació d'un fons d'ajut perquè cap estudiant hagi de deixar la Universitat per qüestions econòmiques.
- Donar entitat pròpia a la Unitat d'Igualtat de Gènere en compliment de les normatives establertes que especifiquen que la Unitat d'Igualtat de Gènere ha de tenir estructura pròpia i dependre directament del Rectorat. Això no ha d'impedir, però, que s'optimitzin recursos per economia d'escala entre les unitats.
- Fomentar les pràctiques curriculars i extracurriculars dels estudiants i el voluntariat en sectors socials desfavorits del territori, coordinats amb l'oficina de cooperació.
- Fomentar el coneixement recíproc entre els diferents serveis i amb les altres universitats, promovent trobades per a l'intercanvi d'experiències i solucions de problemes.
- Promoure que la UdG accedeixi a més convocatòries de màster interuniversitari Erasmus+ per a la incorporació d'estudiants de tercers països.
- Dotar de personal de suport per reforçar programes estratègics de compromís social, ambientalització i sostenibilitat.
- Establir una línia de bus urbà que connecti el campus de Barri Vell amb el Campus Centre, el Parc Científic i Tecnològic i el Campus de Montilivi, amb una cadència horària, encara que calgui un cofinançament per part de la UdG. Així els pàrquings de Montilivi i del Parc Científic i Tecnològic podrien considerar-se pàrquings dissuasius per minimitzar l'accés amb vehicle a la resta de campus.
- Introduir la comptabilitat de costos a la UdG, que ens permeti valorar què costa cadascun dels serveis que ofereix la UdG i poder fer polítiques de responsabilització i d'estalvi de recursos. De les més de 50 universitats de l'Estat espanyol, 30 de les més importants ja la tenen instaurada.
- Promoure la cerca d'oportunitats de col·laboració per a una recerca i una innovació socialment responsables.

- Aprofundir en la conciliació de la vida laboral i familiar, amb accions com recuperar el casal d'estiu per a fills d'estudiants, PAS i PDI.
- Obrir nous canals de comunicació amb els centres de secundària de les comarques gironines, d'Osona, del Maresme i del Vallès Oriental, per desenvolupar activitats que apropin la UdG als centres de secundària.
- Establir mecanismes perquè el PDI i el PAS puguin col·laborar, voluntàriament, amb una aportació de la seva nòmina al fons de cooperació, de manera similar al cànon del 0,7% que s'aplica a la recerca.
- Fomentar la mobilitat en bicicleta per reduir l'empremta ecològica.
- Refermar el compromís social de la UdG mitjançant una contractació pública socialment responsable que, per exemple, comporti promoure i renegociar, quan s'escaigui, que les concessions de restauració incloguin productes de km 0 i de comerç just, o bé procediments de licitació restringida per empreses que estiguin constituïdes com a centres especials de treball, la previsió de clàusules socials, etc.

